

Уварова Т.І.

кандидат мистецтвознавства, викладач

Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова

РОЛЬ КУЛЬТУРИ У РОЗВ'ЯЗАННІ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ СУЧАСНОСТІ

Кінець ХХ - початок ХХІ ст. характеризується небаченим прискоренням розвитку усіх сфер суспільного життя, що, насамперед, торкнулося самої людини. За останні роки усі соціально-економічні показники в декілька разів перевищили досягнення людства за всю його попередню історію, численність населення значно зросла, принципово змінилися якість і умови виробництва, набагато зросли можливості передачі інформації. Сукупність означених вище та інших причин призвела до виникнення невідомих досі глобальних проблем, які торкаються життєвих інтересів всього людства.

Сьогодні можна виділити низку науковців, які займаються глобальними проблемами цивілізації. Насамперед Ауреліо Печчеї — засновник міжнародної неурядової суспільної організації «Римський клуб», яка вивчає особливості розвитку людства в епоху науково-технічної революції. Підходами до типологізації окреслених вище проблем займаються Р. Хейлбронер, Р. Дюмон, О. Тоффлер, Я. Тінберген, В. Леонт'єв, М. Месарович, Е. Ласло, Г. Кан, Дж. Фелпста. Ці та інші науковці глобальність нових проблем, що постали перед світом, вбачають не лише в тому, що вони повсюдні чи пов'язані з особливою «біосоціальною» природою людини, а ще й в тому, що інтернаціоналізація суспільного життя створила такі якісно нові форми взаємодії, які суттєво вплинули на взаємозалежність прогресивного розвитку кожної країни зокрема.

Весь комплекс глобальних проблем можна згрупувати навколо трьох фундаментальних напрямків розвитку, що описують спосіб існування індивідів у світі. Це

**X Міжнародна науково-практична конференція
«ЛЮДИНА, КУЛЬТУРА, ТЕХНІКА В НОВОМУ ТИСЯЧОЛІТТІ» / 10-13 вересня 2009 року**

взаємозв'язки людини і техніки, людини і культури, людини і природи, в кожній з яких по- своєму проявляється загроза людству.

Наш науковий інтерес складає саме система «людина-культура», яка торкається сутнісних рис людського буття. Оскільки саме культура, на наш погляд, є необхідною умовою для розв'язання глобальних проблем. Глобальні проблеми породжені не тільки природою, вони є продуктом діяльності людини. Саме культура як феномен буття й самореалізації індивідів сприяла поступовому формуванню глобальних проблем. Без людини культура мертва, а її матеріальні цінності стають елементами ландшафту обезлюдненої планети. В той же час, чим швидше розвивається історія, тим більше соціально значущих змін відбувається за одиницю часу. Чим помітнішими є відмінності між поколіннями, тим складнішими стають механізми трансформації культури від одних поколінь до інших, тим вибірковішим є ставлення нових поколінь до культурних надбань попередніх. Скорочення культурного поля людини загрожує всім, оскільки існує тенденція втрати національних культур, небезпеці також піддається як зовнішня, так і внутрішня духовність: із крахом однієї з них загине й інша.

На нашу думку, сучасний рівень наукового пізнання світу, нових тенденцій в його розвитку може бути не тільки прогнозований, а й скоригований у напрямку, необхідному усій людській спільноті. В умовах глобалізації усього суспільного життя потрібні не тільки знання про людину, які дає наука, а й знання самої людини. Людина поступово повертається до інтуїтивного сприйняття сутності. В її діях утверджується провіденціальне. Це відношення живого до живого, що формується мистецтвом, людським братством, спільністю людини й природи. На сучасному етапі свого розвитку людство як єдине ціле зіткнулося із завданням всесвітньо-історичного виміру - знайти й відпрацювати соціально-політичну, економічну тощо «технологію» вирішення глобальних проблем, усунути можливі негативні наслідки у функціонуванні соціотехносфери, що уже діють сьогодні. Завдання складне, тому, що поряд з прогресивними тенденціями у розвитку людської спільноти існують, а часто й посилюються негативні прояви цього процесу. Людська спільнота не однорідна. Вона насичена різними етносами, які сповідують різні цінності й по-різному бачать своє майбутнє.

Усвідомлення значущості глобальних проблем сьогодні повинно посприяти вирішенню їх завтра. Але слід відмовитись від національного егоїзму та розвивати почуття єдиної людської спільноти. Очевидним є той факт, що потреба об'єднання всіх народів для вирішення спільних проблем - необхідна умова прогресу людства.